

Handreiking Vrijwillige ouderbijdrage

Inleiding

Toegang tot funderend onderwijs kost ouders in Nederland niets. Toch is het een lange traditie in ons land om voor niet-lesgebonden activiteiten een ouderbijdrage te vragen aan ouders. Onder de niet-lesgebonden activiteiten vallen, bijvoorbeeld: Sinterklaasviering, Kerstviering, Suikerfeest, Pasen, zomerfeesten, sportdagen, schoolreizen en een schoolkamp.

Bij wet is vastgelegd dat de oudergeleding van de medezeggenschapsraad (MR) op school een instemmingsbevoegdheid heeft als het gaat om het bepalen van de hoogte en de bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage (artikel 13 lid 1c WMS). Bij het organiseren van de activiteiten is het verplicht dat alle kinderen mee kunnen doen, ook als ouders niet kunnen of willen betalen.

De school kan ervoor kiezen om de ouderbijdrage zelf te innen, maar ook besluiten om dit over te laten aan een externe ouderraad. Deze kan ook wel oudervereniging of ouderstichting worden genoemd. In gevallen waarbij een externe ouderraad de verantwoordelijkheid neemt voor het innen van gelden en organiseren van activiteiten in het kader van de vrijwillige ouderbijdrage, spelen er vaak veel vragen waar een antwoord op moet worden gegeven. Wie mag er dan bepalen hoe hoog de bijdrage is en waar deze aan mag worden besteed en wat is de rol van de MR hierbij? Daarnaast spelen zaken als aansprakelijkheid, de [algemene verordening gegevensbescherming \(AVG\)](#) en andere wetgeving, zoals de [Wet medezeggenschap op scholen \(WMS\)](#) een rol.

We krijgen bij de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) regelmatig vragen over wat de beste manier is om het innen en besteden van de vrijwillige ouderbijdrage te regelen en wie welke rol heeft. Elke school kan daarbij zijn eigen keuze maken, afhankelijk van de doelgroep en de wensen van de betrokkenen. In dit document vindt u de verschillende mogelijkheden, het juridisch kader en **in het roze** de rol van de MR hierbij.

De opties worden in volgorde van wenselijkheid volgens de VOO ingedeeld:

1. Geen vrijwillige ouderbijdrage vragen
2. Vrijwillige ouderbijdrage in beheer van de school
3. Vrijwillige ouderbijdrage in beheer van een oudervereniging of -stichting
4. Vrijwillige ouderbijdrage in beheer van een oudercommissie

1 Geen vrijwillige ouderbijdrage vragen

De eerste mogelijkheid is om als school of schoolbestuur te besluiten om geen vrijwillige ouderbijdrage meer te vragen. Kosten voor het organiseren van activiteiten worden dan betaald door het bestuur, die voor elke school een bedrag beschikbaar stelt op basis van het leerlingenaantal.

Een van de voordelen hiervan is dat dit veel tijd scheelt. Het innen en beheren van de vrijwillige ouderbijdrage kost veel tijd. Hierbij komt namelijk onder meer kijken:

- schrijven van brieven aan ouders met het verzoek de bijdrage te betalen;
- meegeven van brieven aan leerlingen;
- bijhouden wie wel en niet betaald heeft;
- herinneringsbrieven sturen.

Sinds de nieuwe wetgeving waarbij kinderen van ouders die niet betalen ook mee mogen doen met de activiteiten, is het voor scholen vaak onzeker geworden hoeveel geld erbinnen zal komen. Dat zorgt ervoor dat de activiteiten moeten worden aangepast op basis van de hoeveelheid geld dat binnenkomt. Men kan zich afvragen of de inspanningen die worden gedaan voor het innen van het geld lonen.

Besturen die besluiten om geen ouderbijdrage meer te vragen en de activiteiten vanuit het bestuur te bekostigen, doen dat (a) om te garanderen dat alle scholen binnen het bestuur extra activiteiten kunnen organiseren voor kinderen en (b) het regelwerk rondom het innen van de vrijwillige ouderbijdrage wegvalt. Uiteraard moet het bestuur of de school wel financieel de mogelijkheid hebben om hiervoor ruimte te maken. Verschillende (grote) besturen hebben ruimte hiervoor gevonden en vragen inmiddels geen vrijwillige ouderbijdrage meer.

Als ertoe wordt besloten om geen ouderbijdrage meer te vragen, is het nog wel aan de school om een bestemming te vinden voor de gelden die zijn begroot. Wanneer er op school een ouderraad is die de gelden tot dan toe int en beheert, vervallen deze taken. De ouderraad houdt zich dan alleen bezig met het organiseren van de activiteiten, zoals een activiteitencommissie doet. De school hoeft dan ook geen gegevens te delen met de ouderraad, waardoor vragen over de AVG vervallen.

De MR heeft een adviesbevoegdheid bij het vaststellen van de hoofdlijnen van het meerjarig financieel beleid (artikel 11 lid 1b WMS). Het is dus wel zaak deze wijziging van beleid ter advisering aan de (G)MR voor te leggen.

2 Vrijwillige ouderbijdrage in beheer van de school

De tweede mogelijkheid is om als school wel een ouderbijdrage te vragen van ouders, en het innen en uitgeven van het geld in eigen beheer te houden. De school kan in dit geval een ouderraad te taak geven om plannen te bedenken voor het uitgeven van deze gelden en de activiteiten te organiseren. De school hoeft dan ook geen gegevens te delen met de ouderraad, waardoor vragen over de AVG vervallen.

De oudergeleding van de MR (OMR) heeft een instemmingsbevoegdheid bij het vaststellen of wijzigen van de hoogte en bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage (artikel 13 lid 1c (po) en artikel 14 lid 2c (vo) WMS). Dat betekent dat, in principe jaarlijks, de schoolleider het bedrag dat aan ouders zal worden gevraagd en waar dit aan wordt uitgegeven voorlegt aan de OMR.

3 Vrijwillige ouderbijdrage in beheer van een oudervereniging of -stichting

De derde mogelijkheid is dat de schoolleiding ertoe besluit om niet zelf de vrijwillige ouderbijdrage te innen en beheren, maar dit over te laten aan een oudervereniging. Een oudervereniging schrijft zich, net als de individuele bestuursleden, in bij de Kamer van Koophandel (KvK) en heeft een eigen bestuur, statuten, reglementen en bankrekening. Voor controles heeft de vereniging of stichting een kascontrolecommissie. Het bestuur van de vereniging is alleen hoofdelijk aansprakelijk bij financieel wanbeleid.

Ouders met kinderen op school kunnen lid worden (niet verplicht) van de oudervereniging en hun lidmaatschap ook weer opzeggen. Een vereniging met leden houdt minstens een keer per jaar een algemene ledenvergadering (ALV). Tijdens de ledenvergadering worden de hoogte en bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage voorgelegd aan de leden. Ook worden tijdens de ALV de bestuursleden gekozen en eventuele wijzigingen aan statuut of reglementen voorgelegd.

De schoolleiding blijft verantwoordelijk voor het naleven van de wettelijke verplichtingen in het kader van de ouderbijdrage. Zo mogen geen kinderen van ouders die ingeschreven staan bij de school niet worden uitgesloten van activiteiten. Het is daarom aan te raden om een samenwerkingsovereenkomst op te stellen waarin afspraken worden over binnen welke kaders de oudervereniging opereert en wat er moet gebeuren bij klachten of problemen. Een [modelovereenkomst](#) is te vinden in de kennisbank van de VOO.

Met betrekking tot de AVG is het noodzakelijk dat ouders toestemming geven om het aantal kinderen en de namen van de kinderen te delen met de oudervereniging. Dat kan bijvoorbeeld via het aanmeldformulier van de school geregeld worden.

Stichting: een andere variant is het oprichten van een ouderstichting. In dat geval is er geen gekozen bestuur en is er geen ledenvergadering: een stichting heeft namelijk geen leden. De bestuursleden richten de stichting op en houden de stichting zelf in stand door het kiezen van nieuwe bestuursleden en het eventueel wijzigen van het statuut en/of reglementen.

De MR heeft een adviesbevoegdheid bij het aangaan van een duurzame samenwerking, waaronder de samenwerking tussen MR en oudervereniging of -stichting valt (artikel 11 lid 1d WMS). De MR mag ook advies geven bij het belangrijk wijzigen of verbreken van deze samenwerking.

De oudergeleding van de MR behoudt zijn instemmingsrecht bij het vaststellen of wijzigen van de hoogte en bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage (artikel 13 lid 1c (po) en artikel 14 lid 2c (vo) WMS). Dat houdt in dat de oudervereniging of -stichting de stukken naar de schoolleiding stuurt, en de schoolleiding deze voorlegt aan de OMR.

4 Vrijwillige ouderbijdrage in beheer van een oudercommissie

De vierde mogelijkheid is dat er geen formele oudervereniging of -stichting wordt opgericht via de Kamer van Koophandel, maar dat er een informele oudercommissie wordt ingesteld. De oudercommissie heeft een bankrekening op naam van een van de ouders. Deze ouder vervult de rol van penningmeester en beheert de ouderbijdrage. Daarnaast is er gebruikelijk een voorzitter en een secretaris.

Bij het hanteren van deze vorm zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Bij een bankpas op naam moet erop worden gelet dat deze wordt overgezet naar een andere ouder als de betreffende ouder met zijn/haar kinderen de school verlaat.
- Een bankpas gecombineerd met een laag inkomen kan voor de betrokken ouder problemen opleveren bij de Belastingdienst of andere uitkeringsinstantie.
- De penningmeester en eventueel andere beheerder(s) van de rekening lopen het risico om hoofdelijk aansprakelijk te worden gesteld bij financieel wanbeleid van de oudercommissie.
- Met betrekking tot de AVG is het noodzakelijk dat ouders toestemming geven om het aantal kinderen en de namen van de kinderen te delen met de penningmeester en/of rekeningbeheerder(s). Dat kan bijvoorbeeld via het aanmeldformulier van de school geregeld worden.

De MR heeft een adviesbevoegdheid bij het aangaan van een duurzame samenwerking, waaronder de samenwerking tussen MR en oudercommissie valt (artikel 11 lid 1d WMS). De MR mag ook advies geven bij het belangrijk wijzigen of verbreken van deze samenwerking.

De oudergeleding van de MR behoudt zijn instemmingsrecht bij het vaststellen of wijzigen van de hoogte en bestemming van de vrijwillige ouderbijdrage (artikel 13 lid 1c (po) en artikel 14 lid 2c (vo) WMS). Dat houdt in dat de oudercommissie de stukken naar de schoolleiding stuurt, en de schoolleiding deze voorlegt aan de OMR.

Advies van de Vereniging Openbaar Onderwijs

In lijn met onze slogan 'Samen leven, samen leren' vinden wij dat alle kinderen, ongeacht hun (financiële) achtergrond, samen naar dezelfde school moeten kunnen gaan. De hoogte van de vrijwillige ouderbijdrage mag geen belemmering zijn om wel of niet voor een bepaalde school te kiezen. In de praktijk heeft het vragen van een hoge ouderbijdrage een afschrikwekkende werking op ouders met lage inkomens.

Wij pleiten er daarom voor dat scholen geen vrijwillige ouderbijdrage meer vragen aan ouders en dat alle activiteiten die onder verantwoordelijkheid van de school plaatsvinden betaald moeten kunnen worden vanuit de middelen die aan scholen beschikbaar worden gesteld. Scholen zijn hierdoor in staat om onafhankelijk van extra inkomsten het onderwijs, inclusief extra activiteiten, te organiseren. De MR mag advies geven over de hoofdlijnen van het meerjarig financieel beleid.

Als scholen ervoor kiezen om wel een ouderbijdrage te vragen van ouders, raden wij aan dat de school de ouderbijdrage zelf int en beheert. Dit voorkomt veel problemen in het kader van privacywetgeving en zorgt ervoor dat de schoolleiding goed overzicht kan houden op wat er met de ouderbijdragen gebeurt. Samen met de oudergeleding van de MR wordt de hoogte en bestemming van de middelen bepaald.

Als een school ervoor kiest om de inning en besteding van de ouderbijdrage over te laten aan een externe ouderraad, is ons aanraden om dit te doen in de vorm van een bij de KvK ingeschreven oudervereniging. Zo hebben ouders inspraak bij de plannen van de vereniging (via de ALV) en zijn juridische aangelegenheden goed geborgd. Bovendien zijn de bestuursleden alleen hoofdelijk aansprakelijk bij wanbeleid. Een stichting heeft geen leden en dus ook geen formele inspraak van ouders, en raden wij daarom af.

Ten eerste raden wij af om de ouderbijdrage te laten innen en beheren door een informele oudercommissie. Hier kleven zeer grote juridische risico's aan, zowel voor de oudercommissie als voor de school.

Het is de schoolleiding die een keuze moet maken uit een van de in dit document genoemde varianten. De schoolleiding dient op de hoogte te zijn van de bepalingen in de WMS, de AVG en andere relevante wetgeving alvorens een keuze wordt gemaakt. Indien gewenst kan de VOO schoolleiders hierbij ondersteunen. Meer informatie over mogelijke ondersteuning op www.voo.nl/begeleiding. Ouderraden kunnen de VOO-cursus [Ouderraad Start](#) volgen voor meer informatie over hun rol en belangrijke wettelijke bepalingen.

Tips bij keuze van beheer en besteding vrijwillige ouderbijdrage

Maak gebruik van de volgende tips bij het maken van een keuze:

- Neem kennis van de bepalingen in de WMS, AVG en andere relevante wetgeving.
- Betrek de medezeggenschapsraad vooraf bij het maken van een keuze en leg de keuze in lijn met de wettelijke bepalingen voor aan de (O)MR.
- In geval van beheer en besteding door een ouderraad, zorg voor een duidelijke samenwerkingsovereenkomst waarin de wettelijke bepalingen zijn opgenomen.
- Voer een breed gesprek met ouders op school over wat een verstandige keuze is voor uw school. Agendeer het onderwerp bijvoorbeeld tijdens een ouderavond.
- Schrijf als schoolleider een visie op ouderbetrokkenheid op school. Kies een vorm die past bij deze visie op ouderbetrokkenheid.
- Houd rekening met verborgen armoede. Ouders die het financieel moeilijk hebben, zijn niet altijd in beeld (te brengen). Informatie die de school hierover heeft mag niet worden gedeeld met derden.

Bevoegdheden van de MR bij de ouderbijdrage

De volgende artikelen uit de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) kunnen van toepassing zijn bij het maken van een keuze en het beheer en besteden van de vrijwillige ouderbijdrage.

Onderwerp	Rol MR	Wettelijke basis
Begroting en bijbehorende beleidsvoornemens op financieel, organisatorisch en onderwijskundig gebied	Ter informatie	Artikel 8 lid 2a WMS
Beleid m.b.t. verrichten ondersteunende werkzaamheden door ouders	Ter instemming MR	Artikel 10d WMS
Hoofdpijnen meerjarig financieel beleid	Ter advisering MR	Artikel 11 lid 1b WMS
Aangaan, verbreken of belangrijk wijzigen van duurzame samenwerking	Ter advisering MR	Artikel 11 lid 1d WMS
<i>Regeling van gevolgen voor personeel, ouders en leerlingen (art. 15 lid 1 WMS)</i>	<i>Ter instemming PMR/OMR/LMR</i>	<i>Artikel 12 lid 1a, 13 lid 1a, 14 lid 2a en 14 lid 3a WMS</i>
Hoogte en bestemming vrijwillige ouderbijdrage	Ter instemming OMR	Artikel 13 lid 1c WMS (po) Artikel 14 lid 2c WMS (vo)
Regeling verwerken bescherming persoonsgegevens: - Ouders en leerlingen PO - Ouders VO - Leerlingen VO	Ter instemming OMR Ter instemming OMR Ter instemming LMR	Artikel 13 lid 1k WMS Artikel 14 lid 2f WMS Artikel 14 lid 3d WMS